

LATVIJAS REPUBLIKAS FINANŠU MINISTRIJA
MINISTRY OF FINANCE OF THE REPUBLIC OF LATVIA

SMILŠU IELĀ 1, RĪGĀ, LV-1919, LATVIA, TEL: (371) 7 226672, FAX: (371) 7 095503

RĪGĀ

16.11.2005. Nr. 18-08/354

DG Competition
State Aid Greffe
SPA 3, office 6/5
B-1049 Brussels
Belgium

Par Eiropas Komisijas paziņojumu „Apspriedes dokuments par valsts atbalstu jauninājumiem”

Latvija ir iepazinusies ar Eiropas Komisijas izstrādāto paziņojumu „Apspriedes dokuments par valsts atbalstu jauninājumiem”, un atsaucoties uz Komisijas aicinājumu, Latvija rakstiski iesniedz savus komentārus un priekšlikumus par dokumentā izvirzītajiem jautājumiem.

1.jautājums. Vai domājat, ka ir lietderīgi izveidot atsevišķu struktūru jauninājumiem un ka valsts atbalsta jaunās iespējas ir mērķtiecīgi virzītas uz izvēlētajām novatoriskajām darbībām?

Atbalstām izvēlēto pieeju atbalsta sistēmu papildināt ar specifiskām inovāciju atbalsta aktivitātēm, neveidojot jaunu normatīvo aktu ietvaru.

2. jautājums. Vai uzskatāt, ka pielikumā minētās problēmas un Komisijas konstatējums, ka tirgus nepilnības traucē jauninājumu procesu, ir precīzs? Ja tā, kāpēc? Ja nav, kāpēc?

Kā jauninājumus kavējošus faktorus no Latvijas puses varētu minēt sekojošo:

- Diemžēl bieži vien, salīdzinot ar jauninājumiem, ikdienišķiem pasākumiem tiek dota priekšroka, jo jauninājumi ir kaut kas nākotnē esošs, bet dotajā brīdī netaustāms. Tādējādi uzskatām, ka īpaša uzmanība būtu jāpievērš jauninājumu kultūras propagandai, kas varētu sevī ietvert

specifisku ES atbalstu mārketinga / reklāmas pasākumiem, kuru mērķis būtu veicināt uzņēmēju interesi ne tikai par ikdienišķām aktivitātēm, bet arī jauninājumiem, kas ir viens no būtiskākajiem nākotnes dzinūļiem.

- Finansējuma it īpaši „sēklas kapitāla” (*seed money*) trūkums, kā arī atbalsta trūkums uzņēmējdarbības uzsākšanai. Riska kapitāla kompānijas neienāk šajā tirgus segmentā, uzskatot to par īpaši riskantu. Tāpēc būtu vajadzīgs īpašs atbalsts šajā jomā.
- Normatīvais regulējums: jauninājumu atbalsta sistēmai būtu jābūt īpaši dinamiskai, efektīvai un atvērtai, ko nevarētu teikt par spēkā esošo regulējumu. Patlaban vairākas spēkā esošās procedūras ir uzskatāmas par pārāk birokrātiskām. Tādējādi no ES puses šis process būtu maksimāli jāvienkāršo. Viens no variantiem būtu *de minimis* atbalsta griestu palielināšana no 100 000 EUR 3 gadu laikā līdz 500 000 vai vairāk EUR.
- Nepietiekami tiek izmantots publiskās-privātās partnerības princips.

3. jautājums. Šajā paziņojumā aprakstītie pasākumi nosaka ex ante kritērijus, pamatojoties uz kuriem varētu apstiprināt valsts atbalstu jauninājumiem. Vai uzskatāt, ka šāda pieeja ir atbilstīga?

Piekrītam izvēlētajai pieejai Inovāciju atbalsta noteikšanai, nosakot *ex-ante* kritērijus.

4. jautājums. Ieinteresētās personas tiek aicinātas sniegt empīriskus pierādījumus tam, cik lietderīgi ir piešķirt valsts atbalstu lieliem uzņēmumiem, jo īpaši saistībā ar mērķi attīstīt apvienības pie izcilības centriem ES. Vai uzskatāt, ka Komisijai būtu jāizstrādā ex-ante noteikumi, kas ļauj piešķirt valsts atbalstu jauninājumiem lielajiem uzņēmumiem, vai ka šāda veida atbalsts katrā konkrētajā gadījumā būtu sīki jāizanalizē, pamatojoties uz Komisijas paziņojumu? Vai būtu lietderīgi iedalīt lielos uzņēmumus dažādās kategorijās attiecībā uz valsts atbalstu jauninājumiem (vai citu valsts atbalstu)? Ja tā, pamatojoties uz kādiem kritērijiem? Un kādiem mērķiem?

Latvija uzskata, ka lielajām kompānijām sniegto atbalstu vienmēr jāpiesaka Komisijai un katrs gadījums jāvērtē īpaši uzmanīgi, ņemot vērā, ka šāda veida atbalsts var radīt ievērojamu kaitējumu konkurenci kā atsevišķā dalībvalstī, tā ES kopumā. Inovāciju atbalsta piešķiršanai lielajiem uzņēmumiem būtu vēlams izstrādāt detalizētus nosacījumus, kas atvieglotu šāda atbalsta saskaņošanas procedūras ar Komisiju.

5. jautājums. Ieinteresētās personas tiek aicinātas sniegt empīriskus pierādījumus tam, cik lietderīgi ir piešķirt valsts atbalstu netehnoloģiskiem jauninājumiem, jo īpaši pakalpojumu nozarē.

Nav pieejami dati, lai sniegtu komentāru par šo jautājumu.

6. jautājums. *Vai noteikumi par valsts atbalstu jauninājumiem ietver reģionālās piemaksas kohēzijas nolūkā? Vai tiem būtu jāatšķiras atkarībā no reģiona ģeogrāfiskās situācijas, neatkarīgi no kohēzijas jautājumiem?*

Inovāciju valsts atbalsta gadījumā arī būtu jāpieļauj papildu atbalsta intensitāte, ja atbalsta pasākumi rada pozitīvu ietekmi uz reģionālo attīstību. Papildu intensitātes piemērošanas kārtība varētu būt tāda pati kā līdz šim tā noteikta atbalstam pētījumiem (R&D).

7. jautājums. *Vai ir kādi atbalsta veidi, kas ir vairāk piemēroti konkrētajām situācijām un konkrētajām jauninājumu darbībām (piemēram, nodokļu atvieglojumi, nodrošināti aizdevumi, atmaksājami aizdevumi)?*

Nav pieejami dati, lai sniegtu komentāru par šo jautājumu.

8. jautājums. *Vai piekrītat ierosinātajam kritērijam definēt jaunus un novatoriskus uzņēmumus, nedefinējot attaisnotās izmaksas, kopā ar atbalsta summām un uzkrāšanas noteikumiem? Vai uzskatāt, ka tādām augsto tehnoloģiju nozarēm kā biotehnoloģija un farmaceitiskie līdzekļi, kuriem ir gari ražošanas un realizācijas cikli, būtu jānosaka dažādi atbilstības kritēriji?*

Atbalstām izstrādātos kritērijus, lai noteiktu inovatīvos uzņēmējdarbības uzsācējus (*innovative start-ups*). Tajā pašā laikā uzskatām, ka:

- Jauninājumu jomā atbalsts sniedzams kā jauniem, tā pieredzējušiem uzņēmumiem, taču pieejai jābūt dažādai. Dažādību pieejā var realizēt ar bonusa shēmu un līdzīgu labumu starpniecību, jauniem uzņēmumiem piešķirot lielāku prioritāti, jo tiem, salīdzinājumā ar jau pieredzējušiem uzņēmumiem ir daudz grūtāk uzsākt jebkādu jauninājumu projektu, un piesaistīt tam finansējumu.
- Pamatojoties uz iepriekš teikto, jauninājumu kontekstā arī jaunos uzņēmumus (*start-ups*) vajadzētu iedalīt apakšgrupās: tikko izveidoti uzņēmumi (mazāk nekā 1 gadu veci), „jauni uzņēmumi” (starp 1 un 2 gadiem), un „nobrieduši jaunie uzņēmumi” (starp 2 un 3 gadiem). Pašiem jaunākajiem uzņēmumiem būtu jāpiešķir vairāk bonusu, un uzņēmumam pieaugot atbalstam būtu jāmazinās.
- Attiecībā uz jauna uzņēmuma (*start-up*) definīciju – 5 gadu sliekšnis būtu attiecināms tikai attiecībā uz farmācijas / bio medicīnas uzņēmumiem, un šādu uzņēmumu gadījumā par „nobriedušiem jauniem uzņēmumiem” būtu uzskatāmi 3 līdz 5 gadus veci uzņēmumi.
- Varētu būt sarežģīti noteikt uzņēmuma atbilstību (38) i)kritērijam, t.i. noteikti jauna produkta vai procesa novitāti.

9. jautājums. Papildus ierosinātajiem noteikumiem vēlams minēt arī empīriskus argumentus, kas pierāda valsts atbalsta nepieciešamību: i) jauniem un novatoriskiem uzņēmumiem neatkarīgi no novatorisma kritērija un ii) novatoriskiem MVU, kas dibināti vairāk nekā pirms [5 gadiem].

Nav pieejami dati, lai sniegtu komentāru par šo jautājumu.

10. jautājums. Vai uzskatāt, ka papildus tam atbalstam, kas tiek sniegts attiecībā uz riska kapitālu, ir vajadzīgi arī citi valsts atbalsta veidi, lai palīdzētu Eiropas MVU veiksmīgi pārvarēt to darbības sākotnējā posma grūtības? Ja tā, tad kādi?

Papildus riska kapitālam un sēklas naudas (*seed-money*) pieejamībai investīcijas pašu kapitālā varētu nodrošināt ar aizdevumu fondu palīdzību vai tiešajām subsīdijām.

11. jautājums. Vai uzskatāt, ka šie noteikumi var dot vēlamo rezultātu, iedrošinot MVU ieviest tirgū novatoriskus produktus? Ja nevar, kādas izmaiņas būtu izdarāmas šajos noteikumos?

Ierosinātie noteikumi jāpiemēro ļoti uzmanīgi. Ļoti būtiska nozīme ir kompānijas lielumam un tirgus daļai, kā arī tam, vai jaunais produkts ienāk jau esošā tirgū kā uzlabota produkta versija, vai tas ir pilnīgi jauns produkts, kas iedibina jaunu produkta tirgu. Atkarībā no katras konkrētās situācijas, īpaša uzmanība jāpievērš potenciālajiem konkurenci kropļojošajiem faktoriem. Taču arī šeit iespējama diferencēta pieeja. Piemēram, ja jau eksistējoša kompānija tikai ievieš uzlabotu produkta versiju jau pastāvošā tirgū, atbalstam vajadzētu būt mazākam, nekā, ja jauna kompānija izstrādā pilnīgi jaunu produktu jaunam tirgum. Pēdējā gadījumā atbalstam vajadzētu būt lielākam. Ierosinātajos noteikumos vajadzētu paredzēt arī atbalstu tirgus testēšanai, ar to domājot atbalsta sniegšanu pirmās produktu partijas izgatavošanai un ieviešanai tirgū.

12. jautājums. Vai ir kādi pierādījumi tam, ka šie noteikumi būtu jāattiecina arī uz lieliem uzņēmumiem? Vai uzskatāt, ka ir vajadzīgs paziņojums par pasākumiem, kas garantē būtiskas atbalsta summas atsevišķiem uzņēmumiem vai atsevišķām nozarēm? Ja tā, par kādu summu? Kādi empīriski pierādījumi Komisijai tādā gadījumā būtu jāpieprasa?

Šos noteikumus varētu attiecināt uz tādiem lieliem uzņēmumiem, kas iegulda izpētē un attīstībā (*research and development*) vairāk par 3% no sava apgrozījuma, un kas atrodas īpaši atbalstāmajos reģionos. Varētu izstrādāt arī īpašus noteikumus attiecībā uz tādiem lieliem uzņēmumiem, kas izstrādā pilnīgi jaunu produktu, un rada pilnīgi jaunu tirgu, kā arī sfērām, kurās produkta izstrādes stadija un ieviešana tirgū prasa ļoti ilgu laiku, kā piemēram, zāļu ražošana. Taču arī šajā gadījumā atbalstam vajadzētu būt mazākam, nekā MVU

gadījumā, kā arī šādu atbalstu vajadzētu pieteikt Komisijā sakarā ar augsto konkurences kropļošanas risku.

Jebkurā gadījumā uzskatām, ka priekšroka atbalsta saņemšanai ir MVU, kam ir daudz grūtāk ieguldīt līdzekļus produktu attīstībā un ieviešanā.

13. jautājums. Kā vērtējat īpašu atbalstu jauninājumu starpniekiem, kas apvienojas vai nodibina kopuzņēmumu, lai sasniegtu kritisko masu tehnoloģiskās specializācijas jomā? Vai šajā kontekstā ir pieļaujams atbalsts ieguldījumiem? Ja ir, ar kādiem nosacījumiem? Kādus pasākumus vēl varētu paredzēt?

Ņemot vērā, ka šādā gadījumā nav iespējams skaidri definēt atbalsta tiešo efektu, kā arī pastāv risks, ka finansējums var tikt izlietots neefektīvi, Latvija ieņem vairāk noraidošu pozīciju attiecībā uz šādu atbalstu.

14. jautājums. Vai ir kādi pierādījumi tam, ka būtu atbalstāma arī cita veida augsti kvalificētu darbinieku komplektēšana darbam MVU?

Pašreizējās Izpētes un attīstības vadlīnijās attaisnotās izmaksas ietver sevī arī personāla algošanas izmaksas, tāpēc uzņēmums uz projekta norises laiku var piesaistīt augsti kvalificētus darbiniekus. Šajā aspektā neuzskatām, ka ir vajadzīgi kādi īpaši jauni noteikumi attiecībā uz augsti kvalificēta darbaspēka piesaistīšanu darbam MVU. Taču varētu padomāt par to, kā atbalstīt šādu augsti kvalificētu darbinieku piesaisti tikko uzņēmējdarbību uzsākušā uzņēmumu (*start-ups*) projektos.

15. jautājums. Vai Komisijai būtu jāpieņem īpaši noteikumi attiecībā uz gadījumiem, kad pētnieks nolemj neatgriezties savā pamatdarbavietas universitātē vai kad universitāte nevēlas to pieņemt atpakaļ?

Būtu rūpīgi jāizvērtē specifisku noteikumu piemērošanas nepieciešamība gadījumos, kad zinātnieki neatgriežas iepriekšējā darba vietā vai universitātes nepieņem tos atpakaļ. Nebūtu pieļaujam situācija, ka universitātes saņem kompensāciju par zinātnieka aizdošanu uzņēmējam, kuru neplāno pieņemt atpakaļ darbā.

16. jautājums. Kādam būtu jābūt apvienības/grupējuma darbību definīcijai, un kādi kritēriji būtu izmantojami, lai nošķirtu apvienības no plašākas jauninājumu starpnieku kategorijas?

Piedāvājām sekojošu definīciju:

Klasteris (*cluster*) ir neatkarīgu, konkurējošu uzņēmumu un organizāciju sadarbības tīkls, kur to dalībniekus vieno kopīgi stratēģiskie mērķi, kas var

ietvert inovācijas, tehnoloģijas un attīstības jautājumus. Dalība klasterī pozitīvi ietekmē tā dalībnieku konkurētspēju.

Galvenie kritēriji:

- Klastera dalībnieki ir neatkarīgi un savstarpēji konkurējoši uzņēmumi;
- Tie savstarpēji sadarbojas;
- Ir būtiska universitāšu un pētniecības institūciju līdzdalība.

No konkurences tiesību (*anti-trust*) ievērošanas viedokļa ir ārkārtīgi būtiski, lai klasterā būtu iespējams skaidri identificēt tā biedru savstarpējās sadarbības robežas, un lai pastāvētu skaidri identificējama orientācija uz jauninājumu radīšanu - ieviešanu reālajā dzīvē.

17. jautājums. Vai uzskatāt, ka valsts atbalsts būtu jāpiešķir Eiropas izcilības centru veicināšanai? Ja tā, kāda veida valsts atbalstam, kādiem mērķiem un ar kādiem nosacījumiem? Kādus, iespējams, labākus pasākumus varētu paredzēt?

Ekselences centru veidošanai būtu jāpiemēro sākotnējo ieguldījumu atbalsts (*investment aid*). Atbalstāmas būtu aktivitātes dalītas pētnieciskās infrastruktūras izveidei.

18. jautājums. Vai ir vajadzīgi papildu kritēriji, lai novērstu valsts atbalsta sadrumstalotību un sekmētu resursu koncentrāciju tikai noteikta skaita izcilības centros?

Lai izvairītos no tā, ka valsts atbalsts tiek sadrumstalots un, lai koncentrētu valsts atbalstu ierobežotam skaitam ekselences centru, nevajadzētu izstrādāt papildus kritērijus, jo resursu koordinēta un mērķtiecīga izmantošana būt jāplāno dalībvalstīm, izstrādājot konkrētas atbalsta programmas vai projektus.

19. jautājums. Vai būtu vajadzīgi papildu noteikumi infrastruktūrai, kas veicina jauninājumus (piemēram, enerģētikas, transporta jomā utt.)?

Pirmām kārtām nepieciešams atbalstīt „smago” infrastruktūru (*hard infrastructure*), tādējādi radot pateicīgu un stimulējošu vidi izpētei un jauninājumiem. Taču īpaši jāuzsver, ka atbalsts jāvirza tikai un vienīgi jauninājumiem, izslēdzot iespēju ieguldīt finansējumu nekustamo īpašumu attīstībā, kas nekādā veidā nestimulētu jauninājumu attīstību.

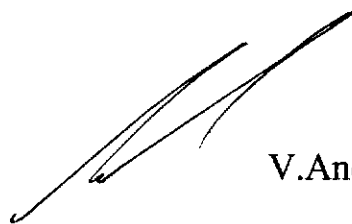
20. jautājums. Vai uzskatāt, ka lieliem uzņēmumiem būtu tiesības uz valsts atbalstu, piemēram, lai nodrošinātu pētniecības iespējas Eiropas izcilības centrā? Vai Komisijai būtu jāizstrādā īpaši kritēriji šāda valsts atbalsta kontrolei? Kāda veida ekonomiskie pierādījumi būtu jāpieprasa, lai analizētu šāda valsts atbalsta nepieciešamību?

Pirmkārt, uzskatām, ka inovāciju atbalsta pasākumiem galvenokārt būtu jābūt orientētiem uz maziem un vidējiem uzņēmumiem un atbalstam lielajiem uzņēmumiem pētniecības infrastruktūras attīstīšanai ekselences centros būtu jāpiemēro daudz zemāka atbalsta intensitāte.

Otrkārt, ja atbalsta saņēmējs ir liela kompānija, tad atbalsta sniedzējam ir jāpārlicinās, ka zināšanas tiks nodotas tālāk, un lielā kompānija dalīsies ar *know-how* ar citām institūcijām / kompānijām. Pierādījumus par minēto kritēriju ievērošanu ir jāsniedz atbalstu pieprasījušajai kompānijai.

Ar cieņu

Valsts sekretāre

V.Andrējeva

Marika Grunte-Buka

Tel.: + 371 7083831

E-pasts: Marika.Grunte@fm.gov.lv